

Ljudska republika Kitajska

中华人民共和国

//Borut Rubinič

Površina: 9.596.960 km², četrta največja in najgosteje naseljena država na svetu
Najvišji vrh: K2: 8611 m
Št. Prebivalcev: 1.286.975.468
Št. vrst ptic: 1329 (vir: Mackinnon, J. & K. Phillips (2000): A Field Guide to the Birds of China, Oxford University Press, New York, USA.)
Št. globalno ogroženih vrst ptic: 83 (vir: BirdLife International, 2006)
Št. IBA-jev: 445 (vir: BirdLife International, 2006)
Št. EBA-jev (Endemic Bird Areas): 14 (vir: BirdLife International, 2006)
Št. opazovanih vrst ptic na 17-dnevnem izletu v zimski sezoni: 209

Zanimive ptice:

Globalno ogrožene in endemične vrste ptic: azijska bela štoklja (*Ciconia boyciana*), mala žličarka (*Platalea minor*), labodja gos (*Anser cygnoides*), sibirski kreheljc (*Anas formosa*), kraljevi orel (*Aquila heliaca*), beloglavi fazan (*Syrnaticus elioti*), snežni žerjav (*Grus leucogeranus*), beloglavi žerjav (*G. vipio*), mandžurski žerjav (*G. japonensis*), beloperuta tekačica (*Coturnicops exquisitus*), kratkokljuni galeb (*Larus saundersi*), japonski cvrčalec (*Megalurus pryeri*), trstni papigokljun (*Paradoxornis heudei*), mandžurska plašica (*Remiz consobrinus*), beloglavi škorec (*Sturnus sericeus*)

Zanimive rastline: dvopisti ginko (*Ginkgo biloba*) – biološko najstarejša drevesna vrsta na svetu, na Zemlji že vsaj 200 milijonov let; bambusi (Bambusoidea) – skupina trajnic iz družine trav v več kot 700 vrstami, so najbolj pestri ravno na Kitajskem; šolsko drevo (*Alstonia scholaris*), sapan (*Caesalpinia sappan*), hainanska tisa (*Cephalotaxus hainanensis*), kacura (*Cecidiphyllum japonicum*), kitajska cipresa (*Cupressus duclouxiana*), kitajski jasmín (*Holarrhena pubescens*), kitajski bor (*Pinus tabulaeformis*), sandalovec (*Santalum album*).

Zanimive živali: orjaški panda (*Ailuropoda melanoleuca*) – ena najbolj znanih in ogroženih živali, ki živi le še na nekaj ločenih lokacijah v osrednji Kitajski; mačji panda (*Ailurus fulgens*), divji jak (*Bos grunniens*); dvogriba kamela (*Camelus bactrianus*) – v divjini živi manj kot 1000 osebkov dvogrih kamel, večina na Kitajskem, nekaj v Mongoliji; tiger (*Panthera tigris*) – na Kitajskem živita še dve podvrsti tigra – sibirski in še redkejši južnokitajski tiger, kaspjski tiger je iztrebljen; leopard (*Panthera pardus*), snežni leopard (*Uncia uncia*), azijski čmi medved (*Ursus thibetanus*), kitajski rečni delfin (*Lipotes vexillifer*), azijski divji osel (*Equus hemionus*), tibetanski divji osel (*Equus kiang*), tibetanski makak (*Macaca thibetana*), beloglavi langur (*Trachyophitecus poliocephalus*), črni gibbon (*Nomascus concolor*), čokati lorj (*Nycticebus coucang*), azijski slon (*Elephas maximus*), davidov jelen (*Elaphurus davidianus*).

»Su!« Odgovora ni. Ponovno pokličem. Zdaj malo glasneje. »Su!«

Nič, mali mož se ne obrne. Zato pridem čisto do njega in ga ponovno pokličem: »Su!«

Zdaj se njegova usta razširijo v širok nasmeh, belina zob se zasveti v podrasti temačnega gozda, po katerem sledimo njegovemu zanesljivemu koraku, in možak v smehu odvrne: »Ne Su, Su-uu!«

Tako mu je namreč ime. Ne Su, pač pa Su-uu!

»No, Su-uu, kaj je bilo to?« Del stavka, ki stoji za vejico, kot vse do zdaj rečeno, razen napačno izgovorjenega imena tega simpatičnega moža, razložim s pomočjo kretenj.

Endemično območje Gorovja jugovzhodne Kitajske – Naravni rezervat Guanshan

Da, to, prav to je bilo to – beloglavi fazan namreč, ki smo ga iskali celo dopoldne. Redka in plašna ptica, ki po pravkar minulemu srečanju z dvema samicama, od katerih mi je v spominu ostala samo očitna belina v perutih, sicer pa nekaj običajno kurje temnorjavega na hitro pobeglega, kar vidiš samo za drobec trenutka, dobiva še intenzivnejši predznak skrivnostnega, že skoraj vilinskega, pravljicega. Ta gozdna pojava z znanstvenim imenom *Syrnaticus ellioti*, ki smo ga, kot večino neimenovanih ptic doslej, kot terenska, potujoča terminološka komisija suvereno opremili z izvrinim slovenskim imenom beloglavi fazan, je maskota območja, ki ga raziskujemo. Maskota Mednarodno pomembnega območja za ptice, ki ga najdemo pod kataložsko oznako CN-356 organizacije BirdLife, naravni rezervat Guanshan. Po slovensko gorovje Guan.

Kakorkoli že, rezervat Guanshan leži v osrčju province Jiangxi, nedaleč, torej kakih 6 ur vožnje od Nanchanga, glavnega mesta province. Strogi rezervat obsega 2200 ha, sicer pa gre za obsežnejše območje endemičnega subtropskega širokolistnega listopadnega in mešanega gozda. Sam rezervat je biotsko del EBA (Endemic Bird Area – Endemično območje za ptice) Gorovja jugovzhodne Kitajske. Ta EBA je zaradi dejstva, da leži na enem izmed najbolj naseljenih predelov planeta, med najbolj ogroženimi endemičnimi območji nasvetu. Ogrožena ga predvsem obsežna, večinoma slabo nadzorovana ali povsem nekontrolirana sečnja zaradi izkoriščanja lesa in pridobivanja novih kmetijskih površin.

Najznačilnejše ptice širšega endemičnega območja so kritično ogroženi belouhi kvakač (*Gorsachius magnificus*), ki mu grozi popolno izumrtje, ter drugi globalno ogroženi endemiti tega območja, ki spadajo v kategorijo ranljivih vrst: ogličasta drevesna jerebica (*Arborophila gingica*), pegasti tragopan

(*Tragopan caboti*), beloglavi fazan in nekoliko širše razširjena pravljica pita (*Pitta nympha*) ter kratkorepi papigokljun (*Paradoxornis davidianus*).

Po gozdovih gorovja Guan naj bi se, glede na podatke fundacije Save China's Tigers (www.savechinastigers.net), še vedno potikal kakšen južnokitajski tiger (*Panthera tigris amoyensis*), predstavnik najredkejše podvrste tigra, katere populacija v naravi šteje manj kot 30 osebkov. Vendar pa je to, kot na žalost kaže, vse bolj oddaljena preteklost, morda celo samo mit, saj so nam prijazni uslužbenci gozdne biološke postaje, ki je bila tri dni naš dom, ob kazanju slike velike mačke na plakatu samo žalostno odkimavali z glavo. Tudi naš »fazanji« strokovnjak Su-uu je le odmahoval z roko. »No, morda nas pa ne želi prestrašiti,« smo poznavalsko razglabljali. Kdo ve, gozdovi v okolici so naši na trenutke pobežljani domišljiji brez napora dopuščali verjetnost o navzočnosti tudi tako pravljice prelesti, kot je ta veličastni mačkon.

Sicer pa je bil glavni cilj naše skupine v tem slikovitem gozdu videti nekaj vrst fazanov in drugih subtropskih gozdnih ptic. Marjanca, Viljana, Vojko, Miha in moja malenkost smo se zato povsem zadovoljili s kakovostnim opazovanjem nekaj jat plahih srebrnih fazanov (*Lophura nyctemera*), del ekipe pa je užival celo v nekaj trenutkih neobičajnega uhatega fazana (*Pucrasia macrolopha*). Dovolj razburljivo je bilo tudi že samo potikanje po strminah gozda, ki nekoliko spominja na naše mešane gozdove. Popolno vživetje v domačnost atmosfere tu in tam sicer zmoti le kakšen šop orjaških bambusov, debela liana okoli čudnega figovca, predvsem pa orkester glasov, ki bi jih le pod vplivom česa zelo opojnega, pa še to stežka, uvrstili v kakšno domačo gmajno tam pod Toškim celom ali Kureščkom. Pravi razlog za razburljivost pa je seveda tičal predvsem v tem, da smo na trenutke tudi uzrli, večkrat seveda po celem nizu nemajhnih, a sladkih naporov, vsaj kakšnega izmed proizvajalcev teh številnih eksotičnih gozdnih tonov.

Zemljevid:

Uporabljen z dovoljenjem »The General Libraries, The University of Texas at Austin«.

- 1: Kitajska opera
- 2: Tempelj Jiming v nekdanji kitajski prestolnici Nanjing
- 3: Ameriška zastava na Trgu nebeškega miru v Pekingu pred obiskom ameriškega predsednika Busha
- 4: »Ptičja gripa«
- 5: Kitajsko dekle na tržnici v mestu Shenzhen
- 6: Detajl iz Prepovedanega mesta v Pekingu
foto: Borut Rubinič
- 7: Jesenske barve javorjev v naravnem rezervatu Guanshan
foto: Borut Rubinič

8: Trstni papigokljun (*Paradoxornis heudei*), markantni endemit vzhodne Kitajske in delčka ruskega Daljnega Vzhoda, je pogost v trstičih rezervata Yancheng.

9: Terenska terminološka komisija na delu – nenehno cvrčanje v vseh plasteh subtropskega gozda – ptico vrste *Alcippe morrisonia* smo slovensko poimenovali sivoglava cvrčalka.

10: Rdečekljuno srako (*Urocissa erythrorhyncha*) iz parka v Pekingu krasi kake pol metra dolg progast rep.

11: Poljski vrabec (*Passer montanus*) je kljub zatiranju v preteklosti in stalni ponudbi v obliki ražnjičev na pekinških ulicah še vedno najštevilnejša vrsta v mestu.

vse foto: Borut Rubinič

Zdi se mi, da sta enega večjih vtisov na nas naredili dve veliki žolni – osupljivi rjava (*Celeus brachyurus*) in tigrasta žolna (*Blythipicus pyrrhotis*). Te tri ptice, tigrasti žolni sta bili namreč dve, samec in samica, smo po gozdu lovili vsaj debelo uro. Šele po zaključku te komične igre ravbarjev in žandarjev smo žolne videli tako dobro, da smo jih lahko s pomočjo priročnika tudi določili.

V gozdu so nas sicer ves čas spremljali kitajski slavčki (*Leiothrix lutea*) in dve vrsti ptičkov, ki smo ju v stilu precedenčnega obiska Indije suvereno opremili z imenoma cesarček (*Abroscopus alboocularis*) in sivoglava cvrčalka (*Alcippe morrisonia*).

Poleg naštetih so nas očarale še številne druge ptice tega zanimivega gozda, iz katerega nam kar ni bilo oditi, in mislim, da govorim v imenu vseh petih članov ekipe, če se kategorično izjasnim, da nam je bilo od vseh krajev, ki smo jih obiskali, prav v tem gozdu najlepše. Pa ne le zaradi poplave eksotičnih subtropskih ptičkov, marveč tudi zaradi izjemne naravnosti in sproščenosti naših gostiteljev v gozdnem biološkem štabu. Slednjim je bilo kljub osnovnosti bivanja v preprostih hišicah, daleč od civilizacije, moč z obrazov neredko brati izraze čiste izpolnjenosti, da ne rečem sreče. Slike takih in sorodnih občutij smo tudi sicer, kot lahko dandanašnji v splošnem pričakujemo, srečevali predvsem na obrazih preprostih, od vrveža hrupnih, zaprašeni in onesnaženi kitajskih mest, daleč odmaknjenih ljudi.

Vrabci Beijnga

Vrnimo se na izhodišče poti, v Peking, oziroma Beijing ali Bejdžing, kot ga, bliže kitajskemu fonetičnemu izvirmiku, imenujejo zadnje čase. Prestolnica Kitajske, kljub dobrim 13 milijonom prebivalcev, daje solidne možnosti za opazovanje Evropejcem zanimivih vrst ptic. Veliki parki, kakršen je na primer park Beihai v bližini Prepovedanega mesta, obsežne zelene površine v sklopu Poletne palače, sploh pa obrobje mesta, denimo ostanki kitajskega zidu pri Badalingu, so prava

poslastica za slovenskega ljubitelja ptic. Ena najštevilnejših vrst v Pekingu je v primerjavi z nam domačo navadno srako (*Pica pica*), ki je tu prav tako zelo številčna, manjša in nenavadno mila modra sraka (*Cyanopica cyanus*). Zelo družabne modre srake se zbirajo v jate nekaj desetih osebkov, opazujemo pa jih lahko povsod po mestu. V večjih parkih srečamo še tretjo, brez dvoma najlepšo – rdečekljuno srako (*Urocissa erythrorhyncha*), ki jo krasi kake pol metra dolg progasti rep. Na zimskem jagodičastem grmovju se »pasejo« rdečeperuti (*Turdus naumanni*) in obe podvrsti rdečegrlega drozga (*Turdus r. ruficollis*) in (*T. r. atrogularis*), od katerih je slednja pravzaprav črnogrla. Med sinicami lahko v mestu opazujemo povsod pogosto veliko sinico (*Parus major*), ki pa tu po trebuhu ni rumena, pač pa bela, ter naši gorski sinici sorodno songarsko sinico (*Poecile songara*). Na vrhovih dreves pogosto posedajo sajasti (*Sturnus sinensis*), redkeje pa beloglavi (*S. sericeus*) ali komatni škorci (*Gracupica nigricollis*). Slednji zbujejo pozornost zaradi svoje skoraj vranje velikosti. Vrane, ki jih navadno vidimo visoko v zraku, so velekljune (*Corvus macrorhynchos*) ali poljske vrane (*C. frugilegus*), bolj na obrobju mesta tudi na prvi pogled sivi vrani podobne stepske kavke (*C. dauuricus*).

Na pekinško letališče, od koder smo poleteli proti že omenjenemu Nanchangu, so nas spremili številni poljski vrabci (*Passer montanus*). Ti nam dobro poznani vrabčki so živi primer, da tudi največje človeške norosti včasih, na vso srečo, ostanejo brezplodne – v najbolj vznesenih časih kitajske kulturne revolucije je namreč takratni vodja Komunistične partije in obenem vseh Kitajcev na Kitajskem, Mao Zedong, na piko vzel tudi to nikomur nič zalega hotečo pernato bitjece. Poljskega vrabca je doletela huda obtožba, češ da njihova pretirana številčnost povzroča pravo huronsko, oziroma lokalnim razmeram primerneje rečeno, mongolsko, pustošenje na žitnicah okoli glavnega mesta. Da »vrabčja zalega« ne bi povzročila nebrzdane rasti števila lačnih otroških ust v kitajskem glavnem mestu, je Mao, oče naroda, izdal dekret,

13

14

15

16

ki zapoveduje iztrebljenje taiste »zalege«. Rezultat splošnega neusmiljenega trebljenja poljskih vrabcev, pri čemer je bilo bojda najučinkovitejše hkratno ploskanje več deset tisoč prebivalcev prestolnega mesta in posledično padanje vrabcev z neba, je bilo nesluteno povečanje števila kobilic, ki so v nasprotju z vrabci resnično in zelo učinkovito uničile ne le žito, marveč kar vse posevke v bližnji in daljni okolici mesta. No, kobilic je, odkar so vrabce pustili na miru, nekaj manj, vrabcev in žita pa še vedno obilo.

Jezero žerjavov - Poyang Hu

Glavni namen našega izleta je bil na jezeru Poyang v osrednjem delu vzhodne Kitajske, v provinci Jiangxi, prešteti prezimujoče snežne žerjave (*Grus leucogeranus*). Dve leti prej sem jih tu naštel več kot tri tisoč, kar je bilo več, kot jih je literatura do tedaj sploh poznala. Sicer pa je to jezero najpomembnejše prezimovališče te v svetovnem merilu ogrožene sibirske ptice, kjer prezimuje približno 99 % celokupne populacije vrste.

Iz Pekinga smo odleteli v Nanchang. Lin, naš voznik in odlični poznavalec ptic, nas je naslednje jutro odpeljal v vas na koncu sveta, pravzaprav na koncu zemlje. Tam na bregu jezera, v tej prijetni vasi z imenom Wucheng, kjer se končajo vse kopenske poti, pozimi pa jih celo zalije voda, tako da vas postane otok, smo v bazičnem hotelu, ki so ga nekaj let pred tem zgradili za maloštevilne ornitološke turiste, čakali na žerjave.

Naj povem, da smo bili na jezeru Poyang pregodaj in ptic, ki tja pridejo večinoma iz Sibirije, še ni bilo v pravem številu. Decembra 2003 sem na delčku tega največjega kitajskega jezera, ki je pravzaprav stranski rokav Dolge reke, Jangce, preštel skoraj 100.000 prezimujočih vodnih ptic, tokrat pa jih je bilo tu zaradi nenavadno toplega novembrskega vremena še le kakih 15.000.

Osebnemu razočaranju ob v nebo vpjiočem dejstvu, da ne bomo mogli potrditi rekordnega števila snežnih žerjavov, navkljub

smo začeli uživati v množici ptic, ki jih le redko katero oko ljubitelja ptic vidi več kot enkrat v življenju. Prav jezero Poyang ali Poyang Hu (hu v mandarinščini pomeni jezero) je glavno prezimovališče nekaj najbolj ogroženih vodnih ptic na svetu: ogromne črnokljune in belooke azijske bele štokrlje (*Ciconia boyciana*), labodje gosi (*Anser cygnoides*) ter treh zelo redkih žerjavov, snežnega, beloglavega (*Grus vipio*) ter malega žerjava (*G. monacha*). Slednjega tokrat nismo videli, smo pa 24.11.2005 med 8. in 9. uro zjutraj na delu jezera z imenom Bang Hu prešteli »skromnih« 1138 snežnih in 194 beloglavih žerjavov. Prizor je bil zaradi meglic, ki se ob teh urah dvigajo s plitvega jezera, mističen, ptice ljubezni, kot ljubkovalno kličejo žerjave v tej deželi, pa so v valovih odletavale z jezera. Vse skupaj je bilo pospremljeno z njihovim značilnim oglašanjem, ki v takem številu na ornitologovi koži povzroča prijetno mravljinčenje.

Zaključil bom predčasno, kajti vseh vtisov ni moč strniti na tri strani. Pri čemer nisem niti omenil številnih anekdot, od Viljaninega pitja špirta, za katerega je mislila, da je voda, spoštljivo odnosa domačinov do Vojkove sive brade, obleganja s strani filipinskih in indonezijskih lepotic v hongkonškem parku Kowloon, do nadlegovanja Marjane na domačem brniškem letališču in mnogih drugih.

Zelo rad bi pripovedoval tudi o prelestnih mandžurskih žerjavih (*Grus japonensis*) v naravnem rezervatu Yancheng, opazovanju malih žličaric (*Platalea minor*), kratkokljunih galebov (*Larus saundersi*) in kraljevih orlov (*Aquila heliaca*) v hongkonškem rezervatu Mai Po ali pa izjemnem opazovanju skrivnostne beloperute tekačice (*Coturnicops exquisitus*) na jezeru Poyang. A čeprav je po enem letu srce še vedno do vrha polno, je prostor vendarle omejen.

Ne preostane mi drugega kot da vas povabim, da se mi naslednjič pridružite! Prejšnji ekipi ni bilo žal. ●

12: Najslavnejši obiskovalec rezervata Yancheng ob Rumenum morju je osupljivo lepi mandžurski žerjav (*Grus japonensis*).

13: Samec in samica črnoglavega dleska (*Eophona migratoria*) na drevesu v Yanchengu

14: Izjemno bogato obarvani samec rdečegrglega drozga (*Turdus ruficollis*) iz parka Beihai v bližini Prepovedanega mesta

15: Delček pestrosti jezera Poyang – labodje gosi (*Anser cygnoides*), žličarke (*Platalea leucorodia*) in mali labodi (*Cygnus columbianus*)

16: Skupina slovenskih ljubiteljev ptic z osebjem gozdne postaje v naravnem rezervatu Guanshan

vse foto: Borut Rubinič